

Tractatus varii.

1. Merula - Bellum Scodrense.
Venetis. 1474.
2. Muri - Breve Epithoma rer. apud misum.
Malacam gestan. ano 1487. ex castris.
De Victoria contra Mauros.
Murcia. 1488.
3. Capellonio - Oratione &c.
Florenza - Torrentino. 1549.
4. Lanchi - Panegyricus ad Car. 5.
Venetis - Lileti (Aldo) 1560.
5. Picca - Oratione contra Turchi.
Roma. 1589.
6. Angelita - Lauretanae Virginis
Historia.
S. L. et A.

All the above Tracts are very rare.
Nos 1. & 2. particularly so, and very curious
as historical documents of the time.

N° 1. was written by Giorgio Merula who was a
noted Scholar born at Alexandria in the Mi-
lanese in 1424 and who died in 1494. It con-
tains the relation of the siege of Scutari by
the Turks, which they were obliged to raise.
Dr. Philiphus (whose Pupil Merula had
been) remarked to him that he was in-
correct in writing "Turcas" instead of
"Turcos" and that was considered by
Merula as a sufficient reason for abe-
singing his Tract or who was then aged &
infirm, in the Tract "In Philiphum Epi-
stolae duae" Ven. 1480. 2to.

N° 2. contains 2 letters written by the Secre-
tary of Cardinal Mendoza, the one giving
an account of the famous siege of Malaga
by King Ferdinand, written at the time
from the Camp of the besieging Army; and
the other, giving an account of a great
Victory obtained against the Moors of
Granada in 1488.

+ archbishop
of Toledo, the
immediate
Predecessor of
Card. Limenas

1
BELLVM SCODRENSE

EORGIVS Merula Alex. Iacobo
Merule: & Frãcisco Gambarino. s.
Existimo uos in magna expecta-
tione eorum esse: quæ grauissimus
& potētissimus christiani nomi-
nis hostis moliatur: presertim quum hac æsta-
te ea sit aggressus quorū si compos. factus fo-
ret: maximum illud facinus ad quod iam mul-
tos annos inhiat facile efficere potuisset. Et in-
primis Italiam ipsam uexare: ac demum iis cla-
dibus afficere: quibus maiores nostri plura sæ-
cula afflicti: in remotis mōtibus & abditis spe-
luncis: ferarū more uictitarunt. Nam posteaquā
repulso persarū rege: cuius non paruum exer-
citus partem fudit loci opportunitate: & belli-
cis tormentis adiutus: quorū ictu & fragore: cū
uulnerati tum consternati persarū equi pugna
detrectantes terga hostibus dedere. De inua-
denda Macedonia quæ ad mare adriaticum re-
cedit: & a iunioribus albania dicitur animum
adiecit: propterea quod si ea terra potitus fo-
ret: protinus omni dalmatiæ: atque liburniæ

ora subacta locorum nra: & hominum industria
fretus pro impedio quolibet magnam classem
aedificasset: obarmassetque. Qua supero mari in
cubas: & quod breuissimus transitus sit Apuliam atque
calabrum littus populatus iam aditum in Italiam
faceret. Ergo expectato tempore quo numerosum
exercitum in hostili terra alere possent. Quum epi-
damnesis ager: & omnis ille maritimus tractus
iam maturescencia frumenta haberet: praefectum
quem lingua sua Bassan nouae Romae appellant:
in Mysiam uelut in medium quendam locum
ad congregandum exercitum misit: coactisque amplius
centum militum milibus: quum dubium esset pano-
niam ne petiturus: an in Asiam traiecturus fore: re-
uerti in Thraciam: atque Andrianopolim uersus
simulauit: biduumque uiam progressus rursusque re-
uertens: atque hoc itinere una pene nocte con-
fecto sexaginta milibus equitum praemissis inscios
inopinantesque macedones idibus mais oppressit
deprehensisque speculacionibus prius Scodram quodam
cuius romanorum oppidum obsedit quae fama: ac nunci-
us efferretur. Est enim Scodra oppidum sub ipsos
dalmatiae & macedoniae fines nostra loci: & manu
egyptiae militum omnibus fere partibus in circuitu altas

rupes despectusque in subiectam planitiem habes: u-
na tantum ex parte molli cliuo aditur: haud longe a
radice montis fauces sunt bolyaiae: per quem fluum lacus
quidam recens in mare se exonerat: maior aliquo
amnis tanero nostro. Nec miremini quod lacum recentem
dixerim. Nam nec apud grecos Strabonem: atque Ptole-
maeum: nec apud nostros Melam: atque Plinium
de hoc lacu quicquam legitur: tantum in eius regionis de-
scriptione Drinonis mentionem faciunt. Quo
flumine Lyssum quod nunc alessium noiant alluitur:
& a dalmatia macedonia separatur. Vnde comi-
cimus celeberrimos geographos de eo non tacuisse:
si tunc extitisset. Verum ut in mari insulae: & scopuli
in terra fontes: & flumina enascuntur: atque quo-
tidie emergunt. Sic post horum scriptorum
tempora lacum hunc erupisse existimamus. Cuius
circuitus centum milia passuum patet: non
minor lario: aut benaco: qui duo lacus in nostra
gallia notatissimi habentur. Urbem ipsam incolae
suo: & prisco uocabulo Scodram. Itali nunc Scu-
tarum uoce noua: & barbara appellant. Cui praerat
Antonius Lauretanus: non auo Petro puden-
dus nepos: aut patre Iacobo indignus filius:
penes quem seruati loci: uel potius christianae

rei defensionē laus & gloria extat: gentis suae decus singulare. Cuius hoc peculiare fato quodā fuit: ut de huiusmodi hoste uictoriā reportaret. Hic quū intellexisset in finibus mysiæ copias ingētes parari: sibi: & urbi timēs p̄pterea q̄ optime nouisset Scodram magni momenti turcorum rebus esse: quicquid frumētī inueniri potuit in urbē cōportari iussit. Et pridie q̄ barbarus supuenit & iuuētutē rusticā: quæ ad mōtē cōfugerat: delectu facto retinuit. Aquāq; e fluuio p̄ iumēta subuehi ī urbē fecit: quo diuturnior obsidio facilius tolerari possēt. Quū leuis armatura: & cursores urbē obsiderēt: copia q; in dies crescerēt: spe prædæ multis undiq; cōfluētibus: nec non uoluntario milite fortunā belli sequente pridie non iunias cū reliquo exercitu præfectus ipse subsequutus ē. Vir (siquidē spado: & olī regiarū pellicū custos uir dici debet): corpore ut aiūt nō deformi: neq; iualido: & ad obeūda militiæ mūera magis strēuus: q̄ solers. Qui p̄ opa egregie ī bello nauata: ab Otomano ī hāc dignitatē euectus fuit. Secū duxit uiros scientia militari: corporū robore: & aīorū uirtute præstantes. Hos secuti sunt preter cætera impedimēta

cameli mille ære onusti ad conflāda tormētā quibus urbiū moenia quati ac dirui solent. Ingētium copiaꝝ aduentu: omnis maritima ora trepidauit. Veritiq; accolæ illyrici: ac macedonici littoris: ne barbarorū præda fierēt. Alii ī arduos montes aufugerūt: alii relictis oppidis ī uicinas insulas cū liberis uxoribus: bonisq; suis omnibus demigrarūt. Alii ī ostiis fluuiorū stabār nauigia expectātes: quibus quo fors tulisset: deportaretur. Hæc ubi senatui nūciata sūt illi co nobilissimi: & magnāimi p̄res: nouis scriptis militibus pecuniisq; liberalissime p̄fuis: quicquid ad arcendos hostes: suorūq; subsidio necessariū uisū ē celerrime & diligentissime expediuerūt: missa imprimis pecunia cū donis: regulis quibusdā: quorū imperio magna pars lacus parat: ut iruētibus barbaris locis angustis: atq; iniquis se opponerēt. Cæterū Triadanus Gritus (cui summa rei maritimæ demādata erat) octogenarius sane: sed cui ad hoc munus obeūdū: preter hominū opinionē: & naturæ legem corporis uires & ingenium adhuc uigēs supererat. Quū illis forte diebus ægeū pelagus enauigarēt: insulas: quæ ī eo sūt inuisens. Itaq; chiū petiuisset & audita

obsidione urbis i qua rex summa constaret ppef
mutata uellificatione in adriaticum sinum re
nauigauit. Collectisq; nauigiis hostium bolia
nae itrauit: iussitq; aduerso flumine uento pari
ter: & remigū uiribus triremes: atq; biremes sur
sū agi. Sed quū ad locū quēdā uentū esset: ubi
ad cohibēdū aquae fluxum: ipetūq; frangendū
obices saxoz; & piscatoz; excipulae positae sūt
ad capturā piscium fabricatae: nec possent ulte
rius naues subigi satis tutū: & cōmodum uisū
est iuxta uetustū diui Sergii templum: quod
quinq; ferme milibus passuū ab oppido abest
pernoctare ut aduentate die scaphis: & leuiori
bus nauiculis: quas alueus ferre possent: tenta
rēt: si qua obsessis ferēdā opis uia foret. Quod
consiliū ubi per transfugas remiges hostis re
sciuit: edoctus item classem omnem intercipi
posse: si in angusto fluuii meatu arbores obice
rentur triremes retenturæ. Statim relictis om
nibus ligna recidi magnamq; exercitus par
tem amnem tranare edixit: ut uario missilium
genere diffuso in utraq; ripa milites nostri con
foderentur. Dum hæc parantur: & diligentius
uiæ omnes custodiuntur: ne aut per explo

ratōres: aut trāsfugas dolus ueneto aperiretur.
Græcus quidam iuuenis grauē sub ipiis dñis
seruitutē ppeffus: sed tūc inter primos: & fami
liares præfecti ministros ascitus respiciens for
te ad eam religionem: in qua puer educatus:
i stitutusq; fuerat: equo hastaq; præfecti a recta
quū ab eo nihil barbari aut timerēt: aut suspi
cāretur ad naues quæ in statione erant celeri cur
cursu accessit: classisq; præfecto accersito in tri
remem receptus hostium dolos aperuit. Et q̄
magnū: quāq; uicinū esset periculū dēclarauit:
his cognitis subito edictū fuit tūmā: naualesq;
socios instrui armariq;. Sed dū oras soluūt: an
choras tollūt: atq; in obuertēdis proris multa
moliūtur: & ita triremes disponūt: ut distātes i
ter se spacio nauigarēt: quo expeditius secūdo
amne defluerēt. Ecce sub solis ortum fremitus
equoz; undiq; icrebescē armoz; crēpitus exau
diri: micātia tela cōspici: horrēdā barbaroz; uo
ces tolli: ut tumultu ex omni parte sublato
nri ad hæc isueti extererentur. Mox uero sagit
tis: & saxis cū manibus: tū tormento iactis nau
gantes incessere: tātaq; sagittaz; uis ingruerat:
ut uelut cum grandine nubes triremes quatef

& obruere uideretur. Et qui longius aberant
nec tela conicere poterant: clamore diro suos ac
cēdebāt Veneti cū se undiq; agi: & perturbari
uiderent: nūc crebro scorpionū ictu hostē feriē
tes: nūc sclopis & iis tormētis: quæ posterior æ
tis excogitauit & bōbardas: atq; spīgardas dicti
tat excussis lapidibus pro ripis stātes: & ferme
milia passuū decē īseq̄ntes passi sternebāt. Festi
nabat qdē uterq; ad gēinos colles ī fluuiū desi
nētes: ubi āgustioribus ripis coercitus ānis æ
gre triremi uni iter præstat. Barbarus q̄to ma
ximo poterat nixu cōtēdebat: ut prior locū ca
peret: propter ea quod uidebat trabibus: & cate
nis occludi trāsītū nr̄is posse. Venetus cōtra: ul
timo rēigū cōatu biremes: & triremes īpellebat:
ut sup̄atis āgustis (ī qbus spē hostis posuerat)
tātos cōatus frustraretur: & irritos faceret. Cæterq;
siue fato quodā sic iubēte: siue utriusq; uirtutē
uenetus: & barbarus eadem fere hora ad sca
lam: sic enim prominentium collium angu
stias uocāt deuenere. Vbi certatum est arroc
iter. Sed nostri ne nauicula quidē: aut īterclusa:
aut capta piculum euasere: quā rem ægre ferēs
barbarus: & eo maxime quod cladem non me

diocrē dum fugiētes īsectatur accepisset. Saxi:
& iis telis: quæ in præfēs furor: & locus mini
strabat triremē ultimā acrius premere cæpit.
Tū eq̄tū turma ī fluuiū īsiliit p̄tinacius nau
gantes oppugnās: remosq; apprehēsos nisi reci
fis manibus: aut ualidiore ictu propulsi nō re
linquebant. Tandem nullo captiuo classis in
columis in tutum acta est: sagittis tñ quingēti
cōfossi fuere: desiderati duo de uiginti: sed tur
corū ingēs facta est cædes: quæ tunc præcipue
cognita fuit. Quum iam summotis barbaris
postridie ad diui Sergii adē nostri remearent:
ut se obsessis ostenderēt: simulq; hostis eludi se
potiusq; timeri ītelligeret. Tum ī ripis iacentia:
tum ī aquis fluitātia hoīum & equorū cadaue
ra frequētissima īuenere: quorū tetto odore cō
flictati in bolianæ exitū recesserūt. At hostis utra
q; ripa potitus flumē pōte iūxit: & cis flumē sta
tina posuit decē miliū equitū p̄sidio relicto: tū
crebris īursionibus fertilitatis præcipuæ agr̄
direptis uicis: ædificiis icēsis: succisq; frumen
tis euastauit. Interī uenetis dolata: & lauiga
ta ligna Ascuriū nauibus transportata fuere.
Vrbs ē Ascuriū: quam nūc catarū appellant.

ut iude p arduos & iuios mōtes hoīum: & iumē
torꝝ tergis sublata ī lacum deducerentur: ubi
fluuiatiles naues magis ad pugnā: q̄ ad uehen
da onera idoneas fabri compingerent. Missi
quoq; sūt maritimi milites amplius mille: qui
actuaris nauibus lītribusq; monoxylis per la
cum discursantes. Hostem qui secundū fluuii
fauces castra habebat laceffere: & perturbare cæ
perūt ī cassum multa moliti: ut oppidanis sub
sidio essēt: tū q; barbarus ī statiōe milites noctu
interdiu q; habebat ī angusto quodam spatio:
quod iter flumen & montē itercedit quīgētorꝝ
uix passuū abs quo nec a monte: nec a classe ia
ctis telis depelli poterāt: tū q; regulus quidam
accepta pecunia sua tuēda esse causatus auxilia
subduxit. Cuius suspecta fide milites nrī qui ī
cymbis stabāt secundū lacū castra tumultuaria
habētes cōgredi cū hoste ueriti satis habuerūt
leuiore pugna hostiū eqtes ita īfestare: ne sine
periculo aquarentur: qui dum montanos ui
cos latronū more īcursantes diripiunt: & agre
stes qui se in densissimas siluas abdiderant p
sequuntur: trecēti quum aquatū forte ad fontē
descendissent: aqua prohibiti mox ab incolis:

& italis militibus circūuēti fere oēs trucidati fū
ere. Seruatus ē tñ lacus icolumis cum nōnullis
scopulis: atq; īsulis: ī qbus græcorꝝ sacerdotum
cænobia pulcherrima extructa sūt: quæ oīa gēs
īpia pphanass&. Interea tormēta magnitudīe
q̄dā iaudita cōflata fuerūt: grauibusq; pōderi
bus quis ī edito mōte essēt moenia cōcussa: at
q; euerfa magna ex parte sūt. Oppidani at quū
multa ad se tuēdos: munitionesq; extruendas
haberēt: quæ urbi muro nudatæ p defēsiōe sū
ma essent: cōnexis trabibus: īteriectaq; terra cū
fimo molē maximā cōgesser: quæ illis p firmis
simo ualo staret & qua tecti oppugnatores p
pellere possēt. Vez quū iā mille & nōgētis bō
bardarꝝ ictibus muri discussi: q̄ssatæq; domus
essēt ratus barbarus moeniū ruina expugnati
onē facilē fore: per exercitū īpauit: ut ferramētā
ligna & reliqua materia ad crates texēdas fabri
cādosq; pluteos pararetur: simulq; ad pugnā se
oēs accigerēt: ut p uī urbe capta aliqñ p tanto
labore fructū uictoriæ accipēt. Ergo prius ma
gno plausu: tīpanorꝝ crepitu: æris tonitu: & cre
bris ignibus nouā lunā p ritu gētis cōprecati
one facta humi p̄cūbētes salutarūt. Solet enim

Otomanus pugnam illam quam uni uersale uocant non
in nouilunio: & luna religiose salutata comit
tere. Tum ad xy. calendas augusti quam premia
iis proposuisset qui primi munitiones ascenderent
oppugnationem instruxit: ordinavitque Bassa si
gno ex gemino bombardarum crepitu facto. Quo
audito ex tectoris oppugnatores euolarunt. Tum
maximo clamore: pluteos crates & uncos feren
tes per uiam rupem quaesito aditu montem alacriter
ascenderunt. Lauretanus uero ut est animi magni
tudine: & scientia militari praestans copias suas: ut
ab initio obsidionis instituerat per stationes ita
disposuit ut oppidani: & italium praesidium mixta
agresti iuuentute per munitionibus staret: sed si
letio occulti se continerent: ut taciti hostem moenia
subire permitterent. Trecentos tamen delegit: qui in
foro cum armis essent occursuri quo uis clamor
que uocasset. Circumducta itaque magna sagittario
rum multitudine qui e uallo defensores sumouerent
maximo tumultu oppugnatores moenibus app
propinquarunt: scalisque applicitis oppugnare caepe
runt: corona acerrime instantes: ut undique oppres
sa urbe: qua parte potissimum resisti possent: aut
ubi ferendum auxilium esset ignoraretur. In hoc.

magnam spem expugnationis ponebat barba
rus. lamque uis omnium generum telorum ad
urbem uolabat: quam subito ex toto oppido ar
mati circumfusi sunt: omnique machinamento
bellico ascendentes barbaros deturbant. Alii e
superiore loco grandibus saxis: & praecutis tra
bibus coniectis quencumque nacti fuerant e mo
te praecipitant: undique instabant summa uis turci
semperque defessis recentes succedebant. Aderat
dux ipse hortator suorum imperans quae in re
erant: uirtutis cuiusque spectator: ignauiam uero
obiurgator. Tum si quem cedentem uidisset
intentato gladio in pugnam urgebat praesen
tem mortem minitans. Quare: & si aegre de
missa tela sustinerent: crebrique caderent: nemo
tamen respicere: nedum loco cedere audebat.
Scodrenses contra nunc deuolutis uasis: quae
saxis oppleta in decliui loco collocauerant op
pugnantes aceruatim deiiciebant: nunc uimi
nias crates pice oblitae cum maleolis admoto
igni iaculabantur: quorum flamma plurimi
adurebantur: & nonnihil luminis dabatur in
magnum oppidanorum auxilium: quos ho
stis ideo per tenebras adhortus fuerat: ut terri

bilior insurgeret : atq; dolos : & insidias comō
dius occultaret . Dura & continens fuit per
noctem pugna : in qua nulla quies a labo
ac certamine obsessis facta fuit . Mane au
tem grauior oppugnatio instaurata est . Exi
stimaueruntq; barbari tunc exploratam : iam
& partam uictoriam fore : in uulnera igitur :
& tela ruentes : quum ubiq; cadauera calca
rent : iam manibus apprehensas munitiones
tenebant . In ea præsertim parte ubi murorū
ruina fere æquata erāt alii lōgos asseres uncis
ferreis præfixos ī uallum iniiciebāt : ut mucro
ne confixum hominem adunco subinde ro
stro comprehensum aut lacerarent : aut ad se
raperent . Sed nihil territi scodrenses qui præ
senti animo pro uallo consistebant securibus
& gladiis hostem cominus obterebant . Tum e
minus omnium tormentorum genere uulne
rantes : & q̄maximo poterant nixu moenia de
fendentes : q; in illo temporis uestigio sum
ma pugnae uerteretur . Tandem barbaros ex
omni parte munitionum terga uertere coege
runt . Quare quum circa tertiam diei horam
passim homines scalæq; ruerēt : languido iam :

& segni oppugnatōre : ipso successu : audacia :
& alacritas oppidanis creuit . Nam munitio
nes transgressi refugientem in castra hostem
infesto impetu insecuti sunt . nec prius finem
insequendi fecere : q̄ ad statua peruenerunt : u
bi acerrime fortissimeq; utrisq; pugnantibus di
reptis tentoriis cædes uaria edita fuit : mox in
censis cratibus : quum aduersus barbaros uen
tus flaret : latius diffuso incendio alii absumpti
sūt : alii afflatu uaporis abusti refugere . Redeū
tes in urbem scodrenses militaria aliquot si
gna : & primorum plurima capita : qui in oppu
gnatione ceciderant referentes : moenibus cir
cunposuerūt : tum insultantes strictis : & micā
tibus gladiis barbaros ad pugnam denuo pro
uocabant . Dux exercitus femur saxo ictus fuit .
Cæsa sunt in hoc prælio quantum ex litteris
uicinatorum principum : & ex transfugis cogni
tū est ad septem turcorū milia uulnerati com
plures : ut uix quisq; nisi faucius in castra reuer
sus fuerit . Nullūq; esset tabernaculū ī quo nō
luctus aut languescentium gemitus sentiretur
Atrox nimis pugna : qua præfectus ipse p̄terri
tus q̄ta obsessorū uirtus : q̄taq; suorū iactura fuis

set ad Maumethū principem scripsit. Præterea
pestilēs est regio sextili præsertim & septembri
mense: ut uix indigenæ aeris inclemētiam fer
re possint: nedum alienigenæ: graues militiae
labores tolerantes: uitāq; inopē: & durā sub di
uo degētes. Vnde post plurimorū cædes: febres
pestiferæ: aquarum halitu: atq; haustu obortæ
cum nostros tum barbaros enecabant. Quam
rē quū Otomanus cognouiss&: & si re infecta
nō parz de auctoritate sua tolli uideret: ut tñ
solueretur obsidio permisit. Quare v. idus au
gusti sub lucis ortum taciti succēsis tātū castris
scodrésī agro turci abiere: siue ut diximus cali
itēperiē morbis cōslictati nō ferētes: siue q; alio
hoste præmerētur: siue q; ppius uero hētur de
spata expugnatione urbis q; existimarēt adhuc
supesse oppidanis: uide diutius obsidionē susti
nerē: & laboribus sufficere possēt: siue illd̄ ueriti
ne itali eqtes nauibus Dyrarchiū cōportati fre
ti auxiliarib. finitimorū copiis: lāguescētē exer
citū pua manu fūderēt: & obtrūcarēt. Quæcūq;
cā fuerit: bñ actū nobiscū ē. Nā si scodrā hostis
cepisset illi patus erat aditus in apuliam traii
ciēdi: mox Romā petēdi. Nihil. n. aliđ nefādus

hic tyrānus: n̄ d̄ Romā capiēda cōgitat. Vnd̄ q;
scodrā oppugnabāt sublato clamor: crebris uo
cibus Romā romā clamitabāt. hoc q; ppe inue
tes nihil eis obsistere posse: si scodra potiti essēt
qñ romanū īpiū subacta italia obtinerēt: utri
usq; romæ dñi: ueteris uidelic& quæ ī italia ē o
lim regz potita: & nouæ quā cōstātinus circiter
mille & .cc. ab hīc ānos traductis ī thraciā rōa
nis d̄ suo noīe Cōstātinopolī dixit. Quāta aut
fuerit scodrésīū fortitudo: & quæ ī aduersis to
lerādis cōstātia & patiētia scriberē uix audeo. Ea
eīm ppeffi sūt quæ nec Sagūtmos ī hispania:
nec Cassilmates ī italia oblidēte Anibale susti
nuisse legimus. Erāt ī puo loci ābitu ad vi. mi
lia: tū uiroz tū foeiarz: & īfatiū īclusa: e qbus ad
defēdēdā urbē minus duo milia apti erāt. r̄liq;
oīs ībellis multitudo. Procedēte obsidione cū
aqua pene defecti essēt: nā ex imbre collectas ī
cisternis aquas bibūt: frumenta semiuistulata
manducabant. Mox uero quū nihil: aut admo
dum exiguum aquæ superess& (quingenta
eīm dies pluuia de cælo nō decidit) inutili tur
bæ denegatus ē potus unde passim in comple
xu mariti uxor sub oculos patris infans filius:

ſpectante fratre ſorore & paruulus frater: quū
arentia ora: aduſtaq; uiſcera nullo liquore re
create poſſent circiter tria milia indigne: & mi
ſerabiliter interiſſe. Ita enim ſe obfirmauerāt:
atq; in aduerſis obduruerant uiri: ut quicquid
alimenti eſſet: iis tantū reſeruarēt qui bello uſui
forent. Poſtremo quum diſpensata aqua nō
ſufficeret: (nam duo tantum cyathi cuiq; p̄ diē
dabātur): & quicquid obſceni humoris in lacu
nis reſediſſet: iā ſitibunda turba exſiccaſſet: nec
ulterius ferri obſidio poſſet. Deſperata ſalute:
ſtatuſerant fortiſſimorum hominū exēplo repē
tina eruptione in hoſtes facta: aut uiam ferro
aperire: aut uiriliter: hoc eſt hominū manibus
occumbere. Quos animorū motus duraq; con
ſilia Lauretanus qui ad oēs caſus conſiliū com
parabat: ſua prudentia: & quadam inaudita hu
manitate compreſſit. Nec indignum putauit
homines ultimis malis affectos: humili orati
ōne: & uoce ſupplicis lenire. Sed genibus ni
xus manūibus lachrymis lāgueſcētī populo:
& inopia aquæ demoriētī ſāguinē e uenis ap̄
pectore: ſi uellēt exhibuit: hortatus ut biduū:
aut quatrīduū ad ſūmū belli iniuriā: & grauiā

obſidionis mala tolerarent: quando futurum
breui eſſet: ut ſubſidio habito: pulſiſq; ho
ſtibus apud omnes gentes: & poſteros nō
men perpetuum reportarent. Quod ſi huma
nam opem deſperarent: in ſummo & omni
potenti deo: & domini cruce ſpem haberent:
qui eos a perfido: & inhumanæ crudelitatis
tyranno liberaret: quod & effectum eſt. Nam
calamitoſam gentis conditionem deus omni
potens miſeratus: in ſperatum auxilium fa
tigatis attulit. Et ut ſcribitur Chriſtus opti
mus maximus ex paganorū manibus popu
lum ſuum eripuit: nam in omnibus præliis
uix quinquaginta ferro ex obſeſſis cecidere:
minusq; cētum uulneratis: & quod miraculo
par eſt: cum bis tormēto grādia ſaxa in cōfertis
ſimā deſeſorū multitudinē barbari excuſſiſſet:
duo tantū p̄empti fuere: adeo p̄ ſuis deus ſtetit:
quos tutos inter tot hoſtes: & uaria tela ſerua
uit. Mortui ſūt ī hoc bello cōtracta ualitudine
ex peſtifero fluuii alitu: lociq; uitio p̄ter igno
bilē turbā ex nr̄is Trierarchæ tres. Lodouicus
Bembus legatus: & Triadanus Grittus: penes
quem ſumma maris poteſtas erat. In quorum

locū Antōnius Lauretanus legatus primū :
mox præfectus magna urbis lætitia : omniūq;
suffragiis suffectus ē: uelut diuinante ciuiū aīo
huius hoīs ductu & auspicio nō solū impiā: &
præpotētē turcoꝝ gētē reprimi: sed plane debel-
lari posse. Et ut quōdā Scipionū familia Car-
thaginē Romæ emulam subegit: ac sustulit: sic
Lauretani duces Otomanorum uires debella-
turi: & de sæuissimo hoste triūphaturi sit. Parat
Costantinopoli classē numerosā: ut ii nūciāt: q̄ e
pōto nouissime uenerūt. Urbēq; ipsā q̄to maxio
molimine pōt: cōparata uaria matēria iſtaurat:
& munit. accersitis ex oībus locis fabris ad hu-
iusmodi munitiones faciendas peritis. Ma-
gna minatur impotens: & superbus tyran-
nus: cui hoc anno aduersa multa accidere.
Nam ī scodrensi expeditione cū summo dede-
core plus xx. hoīum milia amisit. Minor eius
filius q̄ ī fines ciliciæ robur militum aduersus
p̄sas ducebat post cæsū exercitū morbo corre-
ptus īteriit. Maumethū bassan q̄ oīum cōsilioꝝ
p̄ticeps: & expediticnū cc mes fuerat cuiusq; cō-
silio: & opa euboiam cepit: & in persas rem belli
egregie: & feliciter gessit strangulari fecit: siue

proditionē ueritus: siue filii mortē ultus: quē
ueneno petitū a Maumetho: cuius uxorē ado-
lescens deperibat: & inuito uiro potiebatur. Fa-
ma costās erat. Nec huius morte cōtētus fratēr
eius palo p̄ mediū corpus adactō crudelissimo
cruciatu necauit. Tum uxorē & liberos adhuc
īpuberes acerba morte tolli uoluit. Nostri eq̄tes
q̄ ī pelopōneso bellū gerūt p̄ īsidias turcorum
præfectū cū duobus milibus eq̄tū obtrūcarūt.
Rāpani arcē alioq; n̄ expugnabilē īterceptis cæ-
sisq; dolo custodibus receperūt. Sed uotis ac p̄-
cibus exorādus est deus: cuius benignitate iam
lætiora & meliora eueniūt: ut hāc cōmunē sui
populi perniciem atq; stragem in alios auertat.
Quod si scelera nō stra: flagitiosaq; uita corri-
gi postulat: quū multa sint peccatoꝝ flagella:
nec deo rationes ulciscēdoꝝ criminū desint a-
lio nos uerbere cædat: alioq; tortore puniat. Va-
lete. Venetiis iiii. idus septēbris. M cccc lxxiiii.

✽ FINIS ✽